

*К.е.н., доцент Мардус Н.Ю.
доцент кафедри економічного аналізу та обліку
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
E-mail: Nat_ua@ukr.net*

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЯК ЕЛЕМЕНТУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

У відповідності із статтею 346 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС визначається принципи співробітництва в галузі управління державними фінансами спрямовується на забезпечення розвитку бюджетної політики і надійних систем внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту, що

базуються на міжнародних стандартах, а також відповідають основоположним принципам підзвітності, прозорості, економності, ефективності та результативності [1].

В міститься стаття 347 щодо угоди про гармонізацію внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних органах з міжнародно визнаними стандартами. Єдиною міжнародною організацією у світі, що розробляє та затверджує міжнародні стандарти для внутрішнього аудиту, є Інститут внутрішніх аудиторів (ІА), який об'єднує 180 тисяч осіб у більш ніж 190 країнах світу [2].

Так у галузі зовнішнього аудиту запропоновано: імплементації стандартів та методик Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), а також обміну найкращими практиками ЄС у галузі зовнішнього контролю та аудиту державних фінансів з особливим акцентом на незалежності відповідних органів Сторін;

У галузі державного внутрішнього фінансового контролю: подальшого розвитку системи державного внутрішнього фінансового контролю шляхом гармонізації з міжнародно визнаними стандартами (Інститут внутрішніх аудиторів (ІА), Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC), INTOSAI) та методологіями, а також найкращою практикою ЄС щодо внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних органах [1].

Метою та завданням як зовнішнього так і внутрішнього аудиту є оцінювання і підтвердження достовірності фінансової звітності підприємства [3]. У процесі аудиторської перевірки зовнішній аудит, звичайно, входить до системи внутрішнього аудиту і дуже схожий із прийомами й методами, які застосовуються внутрішніми аудиторами, та з їх оцінками. При цьому зовнішні аудитори не обмежуються питаннями підтвердження фінансової звітності, а оцінюють діяльність усіх систем підприємства. Зовнішній аудит може бути добровільним, якщо він проводиться з ініціативи зацікавленої сторони, та обов'язковим, коли передбачений законом.

Внутрішній аудит – незалежна оцінка діяльності підприємства, визначення його платоспроможності та запобігання банкрутству. За внутрішній аудит відповідає саме підприємство або один з його відділів, тобто контрольний орган підприємства. Керівник такого контрольного органу (або внутрішній аудитор) підпорядкований керівництву підприємства. Внутрішній контрольний орган здійснює аудиторські перевірки на самому підприємстві або в його підрозділах.

Зовнішній (обов'язковий) аудит можна назвати регламентованим, бо його проведення обумовлене законодавчими і нормативними актами, в яких визначено категорії підприємств, що підлягають обов'язковій аудиторській перевірці (за даними річного звіту про фінансово-господарську діяльність перед поданням аудиторського висновку до податкової адміністрації, при отриманні банківського кредиту; перед емісією цінних паперів емітент, згідно з правилами Національного банку України, подає аудиторський висновок про свій фінансовий стан тощо).

Основна різниця полягає в тому, що внутрішній аудит проводиться всередині самої організації за вимогою та з ініціативи її керівництва аудитором, який працює в самій організації. Тому при виконанні своїх функцій він тією чи іншою мірою залежить від керівництва підприємства. Внутрішній аудит можна розглядати як невід'ємну частину загальної системи контролю [4].

Загалом внутрішній аудит є частиною корпоративного управління [2]. Якщо корпоративне управління має на меті безпеку бізнесу, то внутрішній аудит є значущою частиною системи внутрішнього контролю, яка відповідає за те, щоб сама система внутрішнього контролю працювала. Внутрішній аудитор її атестує, аналізує і дає рекомендації керівництву для поліпшення системи. Тобто там, де є професійний внутрішній аудитор, система внутрішнього контролю налагоджена і працює без помилок та шахрайства – саме таку мету закладено у принципи діяльності внутрішнього аудиту.

У цілому напрями, за якими здійснюється внутрішній аудит, свідчать про

його виняткову важливість для підприємства. Формування та розвиток внутрішнього аудиту є найважливішим завданням для господарюючих суб'єктів.

Таким чином метою внутрішнього аудиту є удосконалення організації й управління виробництвом, виявлення і мобілізація резервів його зростання. Внутрішній аудит - це один із найважливіших засобів, за допомогою якого можна отримати об'єктивну інформацію про ефективність системи управління капіталом.

Внутрішні аудитори працюють як у державному, так і в приватному секторі. Внутрішній аудит здійснюється на попередній стадії виконання комерційної, технологічної або фінансової угоди у процесі її проходження і після завершення. Він дає експертну науково-обґрунтовану оцінку господарським операціям і процесам.

Внутрішні аудитори здійснюють перевірку внутрішньої звітності так само, як зовнішні аудитори перевіряють зовнішні фінансові звіти. Тому в проведенні внутрішніх перевірок немає істотних відмінностей [4]. Можливість використати результати внутрішнього аудиту сприяє зменшенню обсягу роботи зовнішнього аудитора. Проте висновки внутрішнього аудитора про результати перевірки фінансової звітності підприємства для зовнішніх користувачів не можуть вважатися об'єктивними і без тестування систем контролю збільшує аудиторський ризик.

З метою інтеграції і гармонізації аудиту на міжнародному рівнях передбачено посилення ролі внутрішнього аудиту та управлінського обліку, що підтверджує необхідність розвитку внутрішнього аудиту і в Україні. Таким чином, функція внутрішнього аудиту є частиною системи управління підприємством яка потребує прогресивних змін.

Список використаної літератури

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми

державами – членами, з іншої сторони. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf#page=4&zoom=auto,-82,842](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf#page=4&zoom=auto,-82,842).

2. Лебединець Т. Сподіваємося, що громадськість підтримає законопроект про внутрішній аудит / Т. Лебединець // Незалежний аудитор. – № 5-6 (40-41). – травень-червень 2015. – С. 64-69.
3. Мардус Н.Ю. Особливості аудиту фінансової звітності підприємства / Н.Ю. Мардус, Д.Л. Селюков // Наука і освіта – запорука розвитку економіки: зб. матеріалів 3-го Міжвузівського молодіжного наук.-практ. форуму / ред. Є.М. Строков. – Харків: НТУ "ХПІ", 2016. – С. 21-23.
4. Мардус Н.Ю. Аудит: Навч. посіб. / Н.Ю. Мардус, О.О. Фальченко: За ред. Л.Л. Яковлева. – Х.: НТУ "ХПІ", 2014. – 178 с.